

GUIA DE TREBALL DE FORMACIÓ POLÍTICA SOBRE EL LLIBRE

Qui pot comprar o vendre el cel, la força de treball o l'escalfor de la terra? Antologia sobre la propietat privada i el treball assalariat

TIGRE DE PAPER EDICIONS

FEBRER 2017

 TIGRE
DE
PAPER
EDICIONS

Objectiu

Aquesta Guia de treball és un material de suport per dur a terme debats col·lectius sobre el funcionament del capitalisme, a partir de l'anàlisi de la propietat privada i el treball assalariat, i sobre la lluita pel seu trencament i la construcció d'un model socialista feminista i ecosocialista als Països Catalans.

L'objectiu principal és que, a través dels textos del llibre *Qui pot comprar o vendre el cel, la força de treball o l'escalfor de la terra?*, es pugui teoritzar sobre aquests elements tenint sempre present que aquesta teorització ha d'estar vinculada a la realitat social del nostre entorn i ha de ser percebuda com un ajut a la nostra pràctica de lluita política.

Funcionament

Es basa en 8 sessions que segueixen les diferents temàtiques dels textos del llibre, les quals es poden dividir en més sessions o ajuntar segons el criteri dels grups de debat.

La durada de les sessions és opcional, però convindria establir-ne alguna per poder estructurar i temporalitzar bé els diferents debats. I en el cas de superar les 2 hores, s'hauria de tenir en compte establir un temps de descans entremig.

És recomanable que les participants estudiïn tant els textos com l'estructura del debat abans de les sessions, així poden pensar amb calma les seves visions i tenir les intervencions més preparades i reflexionades.

En la primera sessió hi haurà una prèvia de presentació de les persones participants, on es plantegen alguns interrogants sobre la situació laboral de cada assistent. La finalitat de la presentació és que les assistents puguin vincular els diferents debats que es duran a terme durant totes les sessions amb la realitat de la seva pròpia experiència d'exploració laboral.

A cada sessió es realitzarà un primer debat sobre el contingut concret dels textos seleccionats, de forma que puguem explicar què n'hem entès, què ens ha cridat més l'atenció o què en destacaríem, i quines crítiques en faríem, en el sentit d'aspectes que considerem erronis o d'elements que hi manquin. Tenint sempre en compte que cal contextualitzar l'època i la societat en la qual va ser escrit el text, i ser conscients de l'època i la societat on vivim avui en dia.

Posteriorment hi hauria un temps dedicat a exposar informació que haurem buscat prèviament a la sessió, per tal d'enriquir el debat amb coneixements extrets per les mateixes participants d'altres fonts. I, d'aquesta manera, també aprenem a fer exposicions en públic prèviament treballades. Quan s'organitzen les sessions amb totes les participants, es pot optar per fer el repartiment de la recerca d'informació de les diferents sessions, de manera que cada participant es comprometi a buscar informació per alguna sessió en concret.

També hi ha un seguit d'interrogants per plantejar debats, per si el comentari dels textos i el comentari de la informació buscada i exposada no dona per més. Seria interessant que la persona responsable de guiar i moderar la sessió, valorés si aquestes propostes de debat ja s'han resolt en el comentari dels textos i de la informació buscada, o si pel contrari, no s'han resolt i es creu adient dedicar-hi un temps.

Finalment, es planteja elaborar unes conclusions de cada sessió, amb la finalitat que aquestes puguin ser aprofitades per la lluita política de les diferents assistents; perquè l'interessant és que es pugui arribar a una determinació col·lectiva encaminada a encarar les accions polítiques, paral·lelament a l'enriquiment personal de cada membre del grup de debat.

Número de participants

Es recomana que els grups de debat es mantinguin uniformes (amb les mateixes persones) durant totes les sessions, i que siguin d'un mínim de 4-5 persones a un màxim de 10. En el cas que hi hagi algun grup molt nombrós es pot dividir en diferents grups més petits.

Moderadora

Es recomana que per cada sessió hi hagi una persona que es cuidi de guiar i moderar els debats, repartint i controlant el temps per assegurar que es puguin debatre tots els textos i temes, i intentant que d'aquests se n'extreguin conclusions.

Comentari dels textos

Comentar el contingut concret dels textos del llibre, i d'aquells elements que es creu que són els més cabdals o els que més criden l'atenció, així com també analitzar quins elements caldria que fossin més aprofundits o quins hi manquen.

Buscar informació (tasca prèvia a les sessions)

Es demana que les participants de les sessions, abans d'aquestes, busquin certa informació, la qual serà exposada i comentada en el transcurs de les mateixes sessions. Exposar la facilitat o dificultat de trobar certa informació i analitzar-ne les fonts, també pot ser interessant.

Debats

Es plantegen un seguit d'interrogants, unes pautes per treure temes a debat, moltes d'elles vinculades a la mateixa situació que poden estar vivint les participants, i que també tenen relació amb el contingut dels textos del llibre.

Conclusions finals

Convindria que a cada sessió una persona es responsabilitzés de recollir-ne unes conclusions finals, que es poden llegir al final de cada sessió. I la moderadora hauria de saber encaminar els debats per intentar establir-ne algunes conclusions col·lectives, o per deixar constància dels dubtes o desavinences en els diferents aspectes.

Sessió 1: Qüestionar la propietat privada i el treball assalariat en ple segle XXI

Prèvia: Presentació de les participants

De què vivim? Quina part de les nostres necessitats cobrim mitjançant l'àmbit laboral?

Quina aspiració laboral o manera de guanyar-nos la vida tenim? Difereix la voluntat idealista amb la conformitat de «dins el que hi ha...»?

Ens sentim explotades o explotadores? Per què?

Textos

- *Pròleg*,
de Josep Manel Busqueta

- *A tall d'introducció*,
de Ralph Miliband

- *La paràbola del dipòsit d'aigua*,
de Edward Bellamy

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu dades i informació sobre la desigualtat, dins dels països catalans i a nivell mundial, i desagregades per sexes (possessió de la riquesa, distribució de la renda, anàlisi de la pobresa i l'exclusió social...).

Busqueu informació sobre la teoria de la crisi en el marxisme i sobre el significat de «la tendència decreixent de la taxa de guanys».

Busqueu referències a la crítica del model de propietat privada i treball assalariat en documents públics d'organitzacions polítiques i socials de l'esquerra transformadora i/o anticapitalista, i si plantegen opcions immediates o de llarg termini per superar-la.

Debat

En què es basa el sistema capitalista? Creieu que és un sistema fracassat? Creieu que és possible reformar alguns elements del capitalisme perquè sigui més just?

Quins creieu que són els motius de l'actual «crisi»? Creieu que és una crisi mundial? Creieu que hi ha qui se n'ha beneficiat i qui n'ha sortit perjudicada?

Relacioneu els avenços científics i tecnològics amb la desigualtat. Per què en un món globalitzat interconnectat, amb la capacitat científica i tecnològica que coneixem i els alts nivells de consum, hi segueixen havent índex de mortalitat infantil i de mortalitat de dones a l'hora de parir tan elevades en algunes regions? I per què augmenten els índex de pobresa i exclusió social en les societats considerades «desenvolupades»?

Per què considerem com a «natural» el model de propietat privada dels recursos naturals i els mitjans de producció? I el treball assalariat? I el fet de considerar no remunerables les tasques de cures assignades a les dones?

Segueix existint avui en dia la «lluita de classes»? Qui forma part de la «classe treballadora» i de la «classe patronal»? Té sentit, doncs, avui en dia que la classe obrera s'organitzi? Quines eines té per organitzar-se? I com es poden organitzar els col·lectius exclosos del mercat laboral?

Creieu que les organitzacions polítiques i socials de l'àmbit de l'esquerra o l'anticapitalisme tenen present en el seu discurs i en la seva pràctica la lluita contra aquests pilars del capitalisme (propietat priva-

da i treball assalariat)? Com els tracten? Com creieu que s'haurien de tractar?

Quina diferència hi ha entre la «propietat privada dels mitjans de producció» i la «propietat particular de béns de consum»? És el mateix parlar del dret a la propietat de terres de conreu, fàbriques, empreses, habitatges, roba i el raspall de dents?

Quin vincle té la lluita feminista, l'ecologista i la d'alliberament nacional amb la lluita de classes?

Tot i que els alts índex d'atur, els treballs precaris, l'augment de la pobresa, els desnonaments, la feminització de la pobresa, el desmantellament del sector públic i la consegüent externalització de les tasques de cura a les dones..., han fet que molta gent desconfiï del model polític i econòmic que se'ls havia venut, creieu que és fàcil fer relacionar totes aquestes frustracions de la vida quotidiana amb els pilars del sistema capitalista? Quina és la solució que ens donen els aparells ideològics de l'estat?

Coneixem experiències de propietat social, col·lectiva o comunitària? Quins són els seus avantatges i inconvenients?

Conclusions de la sessió

Sessió 2: De l'acumulació originària del capital a les grans transnacionals

Textos

- *Nosaltres som una part de la terra*,
de Gran Cabdill Seattle

- *Lliçons*,
de Humberto Cárdenas Motta

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre «l'acumulació originària del capital».

Busqueu informació sobre la relació entre el procés d'acumulació originària del capital i el procés de despossessió i subjugació de les dones, plantejat al llibre *Caliban y la bruja*, de Silvia Federici.

Busqueu informació sobre el conflicte al voltant del control de la terra a Colòmbia de les últimes dècades, i el vincle amb el paramilitarisme, les multinacionals i els projectes de cooperació al desenvolupament.

Debat 1 de 3

Què és l'acumulació originària del capital? És una cosa del passat?

Els dos primers textos («Nosaltres som una part de la terra» i «Llicons») fan una crítica a l'apropiació de terres basada en una desposseïció en nom del «progrés», en la qual s'hi combinen tant elements pacífics com elements violents per aconseguir-ho. Un exposa uns fets datats el 1855; l'altre, uns fets datats l'any 2007. Quines diferències hi detecteu? Per què creieu que el primer text el podem trobar en llibres de text escolars i el segon no?

Textos

- *El monopoli de terres*,
de Gustavo Duch

- *L'acaparament total*,
de Gustavo Duch

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre l'acaparament de terres i sobre conflictes derivats de la pugna pel control dels recursos naturals i les seves rutes de comercialització.

Debat 2 de 3

Creieu que hi ha alguna relació entre els conflictes vinculats al control dels recursos naturals i la geopolítica? Quin paper hi juga el control dels cossos de les dones en aquests conflictes?

Textos

- *Al Bages, una empresa privada gestiona béns comuns*,
de Josep Ribera

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre el control econòmic i el benefici de les empreses multinacionals, així com els avantatges que els ofereixen els tractats de lliure comerç.

Busqueu informació sobre alguna multinacional important. Ha tingut conflictes laborals o mediambientals? Quins mecanismes de pressió té sobre les administracions públiques? (llocs de treball, lobbys, patrocinis...).

Debat 3 de 3

Debat sobre la dictadura de les multinacionals. Què passa quan deixem l'activitat econòmica en mans privades? És natural, en el capitalisme, l'evolució petita empresa – mitjana empresa – gran multinacional? Quines contradiccions encarna?

Per què tenim més clar que l'educació i la sanitat han de ser gestionades per l'administració pública, però en canvi, no és tan així en l'àmbit de l'economia productiva o en la financera?

Podem viure avui en dia sense consumir productes de multinacionals o elaborats amb materials provinents de multinacionals?

Conclusions de la sessió

Sessió 3: El treball assalariat

Textos

- *Treball assalariat i capital*,
de Karl Marx

- *Esclavisme i treball assalariat*,
de Franco Solinas i Giorgio Arlorio

- *La veu de la indústria*,
de *The Voice of Industry*

- *Matí de feina*,
de Miquel López Crespí

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre els conceptes de «plusvàlua» i «alienació» en el marxisme.

Debat 1 de 2

Quina és la diferència entre treball assalariat i aquell treball que realitzem de forma voluntària per satisfer necessitats que tenim o per altruisme?

Quins mecanismes ideològics operen per tal que el treball reproductiu realitzat per les dones no estigui assalariat? Qui hauria de pagar aquest salari? Per què es considera aquest treball com a no-treball, tre-

ball d'amor, etc.?

Què és el treball alienat? Ens sentim identificades amb algun dels textos («*La veu de la indústria*» i «*Matí de feina*») segons la nostra situació i experiència laboral?

En què consisteix «l'explotació laboral»? Va més enllà de la relació entre el salari i la plusvàlua? Si el nostre treball genera plusvàlua, encara que tinguem un salari que considerem elevat i unes condicions laborals bones, podem considerar que ens estan explotant?

I què ocorre amb el treball de reproducció realitzat per les dones? Genera plusvàlua? Si és així, qui se'n beneficia?

Textos

- *La persona flexible*,
de Robert Kurz

- *De la precarietat laboral a la precarietat social*,
de Paula Bannister

- *Treballar més, molt més i per molt menys*,
de Alizia Stürtze

- *El temps, de valor d'ús a valor de canvi*,
de Alizia Stürtze

- *Per als treballadors aquesta crisi es desenvolupa com una tragèdia grega, però l'espectacle que ofereixen les elits és un esperpent valleinclanesc*,
de Anotni Domènech

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre les últimes reformes laborals de l'estat espanyol, i sobre el model de treball «flexible» promogut des de la Unió Europea.

Busqueu informació que certifiqui la tesi que avui en dia l'amenaça de la pobresa i l'exclusió social no només afecta la població que es troba a l'atur, sinó a cada cop més persones que treballen.

Busqueu informació sobre gènere i distribució dels usos del temps.

Debat 2 de 2

La «flexibilitat laboral» s'adapta a les nostres necessitats? O som nosaltres que hem d'adaptar la nostra vida a la «flexibilitat laboral»?

En què consisteix la «precarietat laboral»? Va més enllà del nivell salarial?

En què consisteix «l'emprenedoria»? És diferent l'explotació sent «autònoma» o «petita empresària» que sent treballadora assalariada?

Com afecta el model de «flexibilitat laboral» a la solidaritat obrera?

En què consisteix «l'estat del benestar»? Com l'afecten les privatitzacions i la devaluació salarial?

Trobeu paral·lelismes entre el model de «flexibilitat laboral» i la disponibilitat constant que s'està instaurant amb la jornada laboral familiar de 24 hores que exerceixen moltes dones?

Conclusions de la sessió

Sessió 4: La divisió internacional del treball i les migracions

Textos

- *Pròleg al llibre L'imperialisme, fase superior del capitalisme*, de Lenin

- *Els draps bruts de la moda global*, de Albert Sales

- *A Bangla Desh ja no hi ha accidents*, de Albert Sales

- *Ens volen perquè som mà d'obra barata*, de Arnau Carné

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Escolliu alguns productes de consum i esbrineu d'on poden provenir les matèries primeres utilitzades per l'elaboració del producte i on poden haver tingut lloc els treballs productius per elaborar el producte.

Busqueu informació sobre els grans corrents migratoris dels últims anys a nivell mundial, així com els moviments migratoris de les persones refugiades i la seva ubicació en camps de refugiades.

Busqueu informació sobre les condicions de vida i de treball de la immigració que van rebre els Països Catalans els anys 50 i 60 provinent

d'altres països de l'Estat espanyol, i de l'emigració de la població de l'Estat espanyol cap a Alemanya.

Busqueu informació sobre l'increment de la violència cap a les dones (amb casos com el de Ciutat Juárez), amb què autores com Rita Segato han anomenat «la guerra contra les dones», i l'expansió de maquiles arreu del món, amb què autores com Silvia Federici han relacionat amb el període d'acumulació originària.

Debat

Quin sentit té avui en dia l'expressió «proletaris i proletàries del món, uniu-vos!»? Què ens pot unir una jove treballadora d'un supermercat als Països Catalans, amb un miner congolès, una treballadora d'una maquila de Mèxic, un camperol de l'Índia, una treballadora d'una cadena de muntatge d'una fàbrica de telèfons mòbils de Xangai, un treballador paquistanès d'una obra de Dubai, una treballadora de la llar boliviana emigrada als Països Catalans, un enginyer automobilístic alemany, una esclava sexual sudanesa en territori europeu i un jove sense treball membre d'una banda d'una favela brasilera?

Podem considerar que «l'estat del benestar» europeu ha sigut possible degut a la sobreexplotació dels països «subdesenvolupats» i de la mà d'obra gratuïta de les dones?

Hi ha alguna relació entre les crisis econòmiques mundials dels anys 70 i 2008 amb les lluites anticolonials i l'aparició de les «potències emergents»?

En un món on la patronal cada cop té més lligams internacionals, creieu que la classe treballadora també ha avançat en la lluita internacionalista?

Per què emigra la gent? Quina relació hi ha entre les grans migracions i la globalització capitalista? I com s'insereix la cadena mundial de cures en aquesta lògica?

Quina diferència hi ha entre les persones que emigren per fugir d'una guerra o d'una situació d'opressió social i política, i les que emigren per

raons econòmiques? Entre les emigrades per raons econòmiques/labors, hi ha diferència entre les emigrades pobres i les emigrades riques? I entre les dones i els homes?

Quines diferències i similituds hi ha entre les migracions del segle XIX i principis del segle XX de persones europees que van emigrar cap al continent americà i les migracions d'avui de població americana, africana i asiàtica que emigren al continent europeu?

Es pot considerar que la població migrada està més explotada que la població «autòctona» als Països Catalans? Hi ha diferències salarials i/o de tipus de treball que realitzen? Quins indicadors tenim per saber-ho?

Fins a quin punt les persones de classe treballadora migrada i/o refugiada tenen facilitat per participar de les organitzacions i moviments socials de l'esquerra transformadora? Fins a quin punt el treball polític amb les persones migrades i/o refugiades es basa en l'assistencialisme?

Conclusions de la sessió

Sessió 5: L'exploració a través del patriarcat

Textos

- *El treball domèstic és el que produeix la força de treball*,
de Maria Colera i Silvia Federici

- *Els cossos en la intersecció de l'esclavitud*,
de Carla Alsina

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre l'economia feminista i els seus plantejaments.

Busqueu informació sobre situacions de discriminació laboral que pateixen les dones.

Busqueu informació sobre el tràfic i l'exploració de persones a nivell mundial.

Debat

Quins tipus d'exploració patriarcal pateixen les dones en la societat capitalista? I quins tipus d'opressió patriarcal? Quins n'heu patit en carn pròpia?

Podem parlar d'un sistema «capitalista patriarcal»? Per què?

Històricament podem considerar que les dones ha estat excloses del «treball productiu»? Les nostres àvies i besàvies treballaven de forma assalariada en l'àmbit productiu dins o fora de la llar?

Què és el treball reproductiu? Quins treballs comprèn? I per què es considera que «produeix la força de treball»? Com opera el mite de l'amor romàntic en l'assumpció per part de les dones de les tasques de cures?

El treball assalariat comporta independència econòmica per a les dones? Com influeix la independència econòmica de les dones en el treball domèstic?

Hi ha llars que han optat per contractar serveis de neteja. aquest model suposa un alliberament per a les dones? Es poden suplir a través de contractació de serveis tots els treballs de cures? Aquesta contractació externa segueix la lògica de seguir considerant les tasques reproductives com a tasques femenines?

Com afecta la privatització de serveis i les retallades socials en l'exploració de les dones?

Quina és la diferència entre el tràfic i la *trata* de persones? Podem parlar de situacions d'esclavisme en ple segle XXI? Quin és el rol de la dona en el tràfic i la *trata* de persones?

Conclusions de la sessió

Sessió 6: l'emancipació de la classe treballadora

Textos

- *La Vaga General*,
de Francesc Ferrer i Guàrdia

- *Apunts per la conceptualització del socialisme feminista*,
de Alba Carosio

- *La jornada laboral capitalista i la jornada laboral socialista*,
de Michael Lebowitz

- *El nou paradigma del senyor Fernández Toxo*,
de Josep Cònsola

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu quines són les activitats econòmiques més importants de la vostra comarca i del país.

Debat 1 de 2

Què busquem en el treball assalariat? Un salari elevat? Que ens agradi l'activitat laboral? Sentir-nos realitzades amb el resultat del nostre treball? Fer el mínim d'hores per tenir temps per altres coses?

Quina és la diferència entre la lluita de classes i la lluita pel socialisme?

En què consisteix el socialisme feminista? Hi pot haver un socialisme no feminista? Quina és la diferència entre feminisme no socialista (liberal, radical...) i feminisme socialista?

En què hauria de consistir la reorganització del treball reproductiu?

Que cadascú aportí entre 5 i 10 oficis de conegudes (amistats, familiars...) i plantegeu si amb aquests oficis n'hi hauria prou per fer funcionar una societat. Esbrinar si es poden suplir treballs fets a fora del país.

Ens podem considerar més «classe consumidora» que «classe treballadora»? Quines són les potencialitats i les debilitats de la lluita política a través del consum? Què hauria de resoldre el socialisme sobre el consumisme?

Pot ser la col·lectivització del consum una via per l'emancipació de les dones del jou de la llar?

Textos

- *Les cooperatives*,
De Rosa Luxemburg

- *Discurs en l'entrega de certificats de treball comunista al Ministeri d'Indústries*,
De Ernesto «Che» Guevara

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre el funcionament d'una cooperativa de treball.

Busqueu informació sobre la «planificació socialista de l'economia».

Debat 2 de 2

Quines són les potencialitats i les debilitats del cooperativisme? Fins a quin punt pot ser una eina vàlida per posar en pràctica models de «control obrer» i de «planificació socialista de l'economia»?

Quines són les potencialitats i les debilitats del treball voluntari? El treball voluntari plantejat pel Che és el mateix que el treball voluntari dut a terme en diferents ONG del nostre país?

Quina és la lògica que fa que el treball voluntari tingui reconeixement social i el treball, també «voluntari» i no remunerat, realitzat per les dones a la llar, en canvi, no?

Conclusions de la sessió

Sessió 7: l'emancipació de la classe treballadora (segona part)

Textos

- *La lluita de la classe treballadora en defensa de l'entorn i els recursos naturals,*

de Joan Planas Serra

- *Chico Mendes, precursor de l'ecosocialisme,*

de Renán Vega Cantor

- *L'incalculable valor de la terra,*

de Javier Sánchez, Patricia Dopazo i Gustavo Duch

- *Lliçons del passat,*

de Domitila Chungara

- *Guaicaipuro Cuatemoc cobra el deute a Europa,*

de Luis Britto Garcia

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre la relació entre el nivell de consum en els anomenats «països desenvolupats» i l'esgotament dels recursos naturals del planeta i els nivells de contaminació.

Busqueu informació sobre l'anomenat «capitalisme verd».

Busqueu informació sobre els plantejaments de l'ecofeminisme, defensats entre altres autores per Yayo Herrero, vers la sostenibilitat de la vida i del territori.

Busqueu informació sobre els plans d'ajust estructural aplicats sobre els anomenats «països subdesenvolupats» als anys 60, 70 i 80 del segle xx, i sobre la campanya «Qui deu a qui?» Basada en la denúncia del deute extern.

Busqueu informació sobre la crisi del deute a Europa, especialment sobre el cas de Grècia.

Debat

És viable que tota la població del planeta visqui amb el model de consum de la nostra societat? En cas contrari, tothom ha de rebaixar el seu nivell o model de consum?

En què consisteix l'ecosocialisme? En què es diferencia de l'anomenat «capitalisme verd»?

Podem respondre a la pregunta «qui deu a qui?» sobre el deute extern? A qui creieu que beneficia un model econòmic basat en el deute? I com opera el «qui deu a qui» si l'analitzem en termes de gènere?

Els pressupostos d'un municipi o d'un país socialista poden funcionar a través del deute? Haurien de tendir cap a l'endeutament o cap a la limitació del topall de dèficit i endeutament?

Conclusions de la sessió

Sessió 8: La pràctica política. I, doncs, què hem de fer?

Textos

- *A tall d'epíleg,*
de Ralph Miliband

Comentari dels textos

Què us ha cridat més l'atenció dels textos?

En quins àmbits creieu que caldria aprofundir-hi més o que no es tracten?

Buscar informació i fer-ne l'exposició

Busqueu informació sobre les diferències entre diferents models econòmics aplicats en societats que s'han anomenat socialistes, comunistes o anarquistes, sobretot en àmbits com la propietat dels mitjans de producció, les relacions laborals i les decisions en la producció i distribució dels productes. Es pot organitzar de tal manera que cada persona, o cada dues, busquin informació sobre un model.

Debat

De qui hauria de ser la propietat i la gestió dels recursos naturals i dels mitjans de producció?

Com es vincula el municipalisme amb l'alliberament nacional? I amb l'internacionalisme?

La defensa dels serveis públics i de la nacionalització de sectors productius estratègics és un avenç cap al socialisme? I cap al feminisme? I l'autogestió d'alguns d'aquests serveis i/o sectors?

Podem aspirar a anar fent avenços reformistes dins el capitalisme per assolir el socialisme? O cal una revolució? Es poden combinar les dues coses? Quin paper juguen les organitzacions polítiques institucionals i no institucionals? I els sindicats?

Quines són les potencialitats i les debilitats dels moviments socials especialitzats en àmbits concrets? Quines són les potencialitats i les debilitats d'una organització política que tingui un programa i una visió de conjunt?

Podríeu elaborar un decàleg de punts sobre què caldria fer en l'àmbit de la propietat privada i el treball assalariat, incloent-hi l'òptica feminista, ecologista i internacionalista?

A l'hora de traslladar el discurs, tant de la crítica al capitalisme com de la voluntat de construir el socialisme feminista i l'ecosocialisme, a la població, a qui ens hauríem de dirigir? (hem de prioritzar sectors concrets?) I de quina manera? Podem apel·lar a sentiments ètics i de justícia i a la vegada a necessitats de progrés material de vida?

Conclusions de la sessió